

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 17–18 березня 2016 року)

Суми

Сумський державний університет

2016

ІМПЛІКОВАНІСТЬ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ MÜSSEN TA SOLLEN У ПЕРЕДВИБОРЧИХ АГІТАЦІЙНИХ ВИСТУПАХ У НІМЕЧЧИНІ

Спориш Т. Л.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викладач. Попова О. В

Питання імплікованості, експлікованості в агітаційних виступах залишається на часі. Матеріалами для досліджень співвіднесеності імплікованої / експлікованої складових значення німецьких модальних дієслів *müssen*, *sollen* послужила німецька преса - газети "DerSpiegel", "DieZeit" "Bild", "Frankfurter", "Taz", "DerTagesspiegel", "DieWelt", "Focus", "Tagesblatt", і сайт бундестагу "bundesregierung.de". Всього було відібрано 43 приклади з агітаційними висловлюваннями німецьких політиків; також було проаналізовано 5 відеороликів з виступами бундесканцлера Німеччини Ангели Меркель.

Як свідчать підрахунки, здійснені на матеріалі сучасної політичної пропаганди в ході передвиборної кампанії, частотність вживання модальних німецьких дієслів "*müssen*", "*sollen*" становить:

Таблиця 1

Дієслова	% змісту
<i>sollen</i>	0,1
<i>müssen</i>	0,2
<i>sollten</i>	0,2
<i>müssten</i>	0,1
<i>solle</i>	4
<i>müsste</i>	5

На початковому (першому) етапі політики прагнуть до стратегії співробітництва, залучення виборця до спільного прийняття рішень, спонукання до дій, внутрішньої самореалізації. Про це говорить частотність використання дієслова "*müssen*" (0,2%). Дієслово прямого заклику до дій, наказу чи розпорядження "*sollen*" використовується політиками не так часто (0,1%) через острах здатися радикальними,

створити відчуття підпорядкованості директивам, що в корені суперечить принципам демократичності суспільства.

Дієслівні форми минулого часу – "*mussten*" (0,1%) / "*wollen*" (0,2%) – використовуються, в основному, в пасивному стані, і частіше вживається дієслово "*sollten*", що не суперечить наміру політиків зняти з себе відповідальність за минулі дії та сформувати більш позитивний імідж успішного політичного діяча. Політична кампанія спрямована на майбутнє, тому дієслово "*mussten*" зустрічається не так часто, тим самим демонструючи відстороненість політиків від виконання будь-яких провальних обіцянок.

У ході вивчення імплікативності комунікативних стратегій було встановлено, що граматично імпліцитна ввічливість найбільш частотно виражається за допомогою умовного способу досліджуваних нами модальних дієслів, в результаті чого імплікується негативна ввічливість. Умовний спосіб сприяє абстрагуванню співрозмовника від описуваної ситуації, віддаленню його, вираженню важливого песимізму. В умовах передвибірної гонки стратегія негативної ввічливості спрямована на пом'якшення ситуації та компенсацію моральної шкоди адресату, тому найчастіше граматична форма умовного способу дієслова використовується в директивних мовленнєвих актах або складних комунікативних ситуаціях.

Іншою комунікативною стратегією, що використовує модальнідієслова, є припущення. Від форми дієслова залежить ступінь впевненості комуніканта. Якщо комунікант абсолютно впевнений у своїх припущеннях, він використовує "*müssen*". Якщо ж мовець не зовсім впевнений у власному затвердженні, то він може вжити форму кон'юктива (Konjunktiv II) "*müssten*".

Наступним варіантом реалізації з імплікативним відтінком значення модального дієслова є звернення політиків до стратегій твердження або сумніву. Якщо оратор передає інформацію, яку він не може перевірити або піддає її сумніву, то він може висловити свої сумніви з допомогою дієслова "*sollen*". Якщо мова йде про подію, і інформація про неї отримана від третіх осіб, то для підкреслення сумніву і дистанціювання від неперевіреного висловлювання також використовується дієслово "*sollen*".

Подяка, вибачення і побажання також розглядається як імпліцитна складова значення.

Таким чином, модальнідієслова несуть в собі численні імплікативні відтінки значення і залежно від лінгвокультури можуть

не тільки висловлювати додаткові іллокутивні конотації (ввічливість, подяку, вибачення і т.д.), але і сигналізувати про ставлення комунікантів один до одного, модифікувати висловлювання в залежності від зовнішніх обставин.

ФРЕЙМОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ ЖИТТЯ НА МАТЕРІАЛІ ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ ПАРЕМІЙ

Степанов В. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – д-р філол. наук, професор Швачко С. О.

Одним із провідних напрямків сучасних когнітивних досліджень є вивчення структурованих знань, що подаються у вигляді когнітивних моделей – фреймів. Вивчення фреймової репрезентації знань має усталені традиції (С. А. Жаботинська, М. Мінський, Н. В. Таценко, Ч. Філлмор та ін.), що у поєднанні з потужною теоретичною базою для конструювання та використання корпусів (П. Бейкер, Е. Вільсон, Е. Гарді, Т. МакІнері та ін.) уможливило їх комбінування з метою фреймового моделювання концепту ЖИТТЯ.

Корпус розуміється як електронний набір текстів, укладений для репрезентації певних аспектів мови і призначений для вирішення лінгвістичних проблем [1, 48–49]. Невід’ємними ознаками корпусу виступають репрезентативність, комп’ютерна обробка даних, розмір.

Серед критеріїв класифікації корпусів (мета створення, тип мовних даних, жанр тощо) в рамках нашого дослідження особливий інтерес складає критерій паралельності, що інтегрує в собі зіставлення корпусних текстів за мовним принципом, унаслідок чого формуються двомовні корпуси, які називаються паралельними.

Паралельні корпуси постають доцільним джерелом проведення когнітивних досліджень. Особливу роль в подібній доцільності грає його репрезентативність, що дає змогу ідентифікувати в ресурсах корпусу відтворений у текстовій формі концепт. Досліджуваний нами концепт ЖИТТЯ репрезентується паралельним корпусом англо-українських прислів’їв, на базі яких здійснюється фреймове моделювання та відповідна вербалізація концепту ЖИТТЯ.

У сучасному трактуванні фрейм розглядається як окремий тип концепту; універсальна категорія, що комбінує в собі знання людини